

VCMB Waardenonderzoek

2022

seo • economisch onderzoek

VERBOND VAN

VCMB

CREDIT MANAGEMENT BEDRIJVEN

AMSTERDAM

September 2022

Auteurs

Ward Rougoor & Nils Verheuvell

In opdracht van

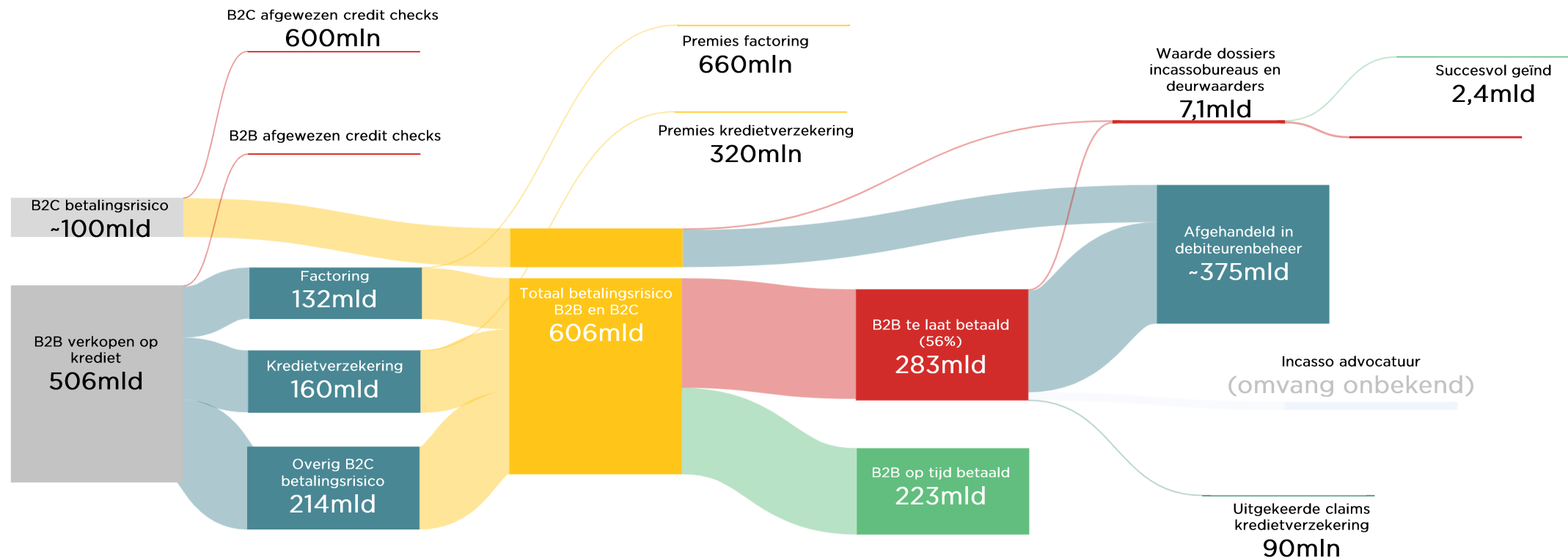
VCMB

WAARDEKETEN CREDITMANAGEMENT

VCMB heeft SEO voor de tweede maal gevraagd de waardeketen van creditmanagement in kaart te brengen. Deze publicatie op basis van het totale (B2B en B2C) kredietrisico zien op welke manier de sector opereert, welke deelspecialisaties er te onderscheiden zijn en hoe - en hoeveel - deze specialisaties waarde toevoegen voor de Nederlandse economie.

Creditmanagement bestaat uit diverse sterk van elkaar verschillende activiteiten. Deze rapportage brengt informatie en kengetallen uit verschillende openbare bronnen (CBS-statistiek, jaarverslagen, enquêtes en marktscans, brancheverenigingen) samen om zo een breed en overkoepelend beeld te schetsen van deze heterogene sector.

Creditmanagement waardeketen

FACTS AND FIGURES CREDIT MANAGEMENT

Risicobeheersing:

Totaal jaarlijks B2B kredietrisico
>500mld
(CBS, 2021)

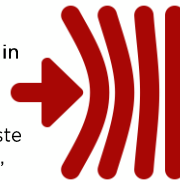
Creditchecks B2C
10mld
(Experian, 2021:
40 mln checks)

Claims ratio
kredietverzekering:
2019: **42,6%**
2020: **58,6%**
2021: **27,8%**
(Atradius, 2020-2022)

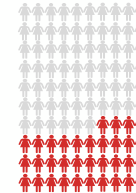

Exposure
kredietverzekeraars in
Nederland
75mld
(Jaarverslagen grootste
kredietverzekeraars,
2021)

Beheer en incasso:

Score op
hoofdsommen
deurwaarderij
34%
(CBS, 2021)

Online bestedingen
30,6mld
Waarvan ruim een
kwart op basis van
uitgestelde betaling
(GfK, 2022)

Toename gemiddelde
betalingstermijn in
eerste coronajaar
**Van 28 naar
49 dagen**
(Atradius, 2020a)

Percentage waarde
B2B facturen
achterstallig na het
begin van de
pandemie
56%
(Atradius, 2020a)

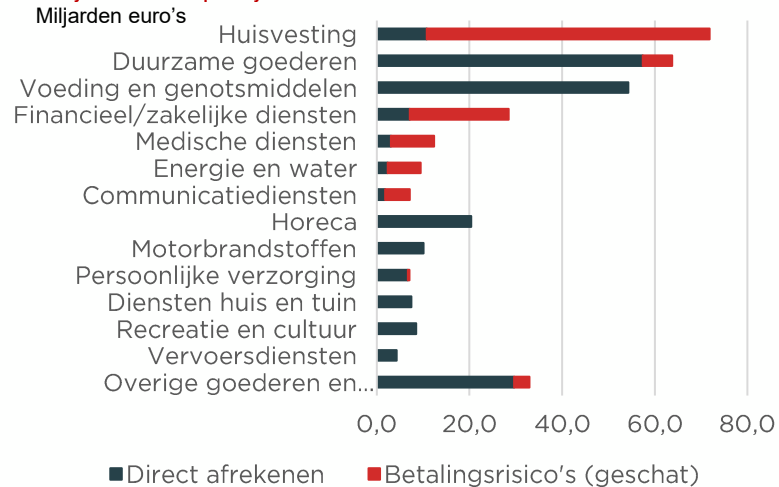

B2C BETALINGSRISICO

In Nederland staat per eind 2021 voor ruim 10 miljard euro aan consumptief krediet uit bij financiële instellingen. Daarnaast staan consumenten samen ruim 5,5 miljard euro rood (DNB). Online wordt vaker op afbetaling gekocht (creditcard, machtiging, Klarna/Afterpay). Hier zijn risico's aan verbonden. Toch ontstaan de meeste betalingsachterstanden elders. Grote kostenposten als huisvesting, gas/water/licht, verzekeringen, zorgkosten en telecom en leasecontracten vertegenwoordigen ook betalingsrisico's. Zelfs wanneer technisch gezien geen sprake is van uitgestelde betaling of een krediet.

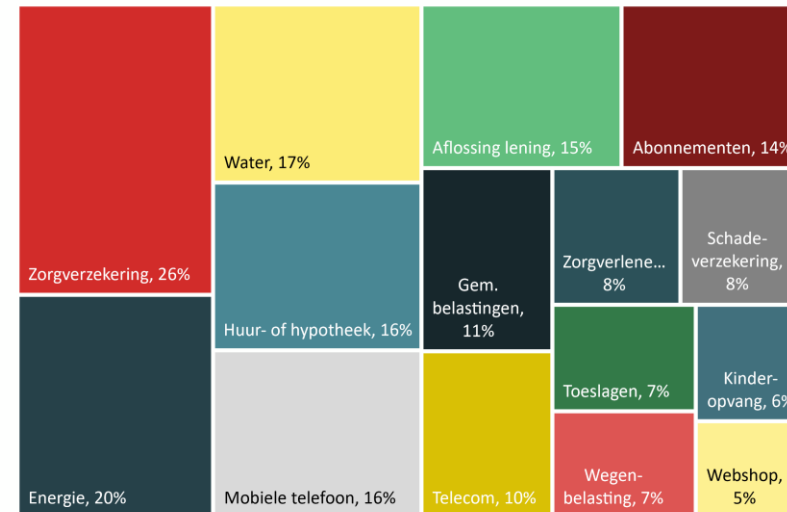
BKR (2018) noemt de zorgverzekering, gas/water/licht en de belastingdienst als de meest voorkomende achterstallige betalingen. NVVK (2021) noemt de Belastingdienst, zorgverzekeraars, deurwaarders, incasso-organisaties en het CJIB als de vijf meest voorkomende schuldeisers van mensen met problematische schulden. Er zijn nog geen harde cijfers bekend, maar de verwachting is dat de betalingsachterstanden bij gas en licht in 2022 en 2023 zullen toenemen als gevolg van de hogere energieprijzen.

Een derde van de consumentenbestedingen kent betalingsrisico's. In totaal naar schatting ruim 100 miljard euro per jaar.

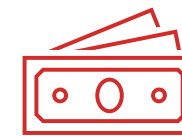

Bron: CBS (2022), inschatting betalingsrisico's door SEO.

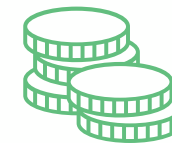
Meest genoemde (niet betaalde) rekeningen:
Enquête onder mensen met betalingsproblemen
(mede) als gevolg van coronacrisis (n=122)

Bron: Nibud (2021).

Roodstand
5,5mld
(DNB, 2021)

Consumptief krediet
10,1mld
(DNB, 2021)

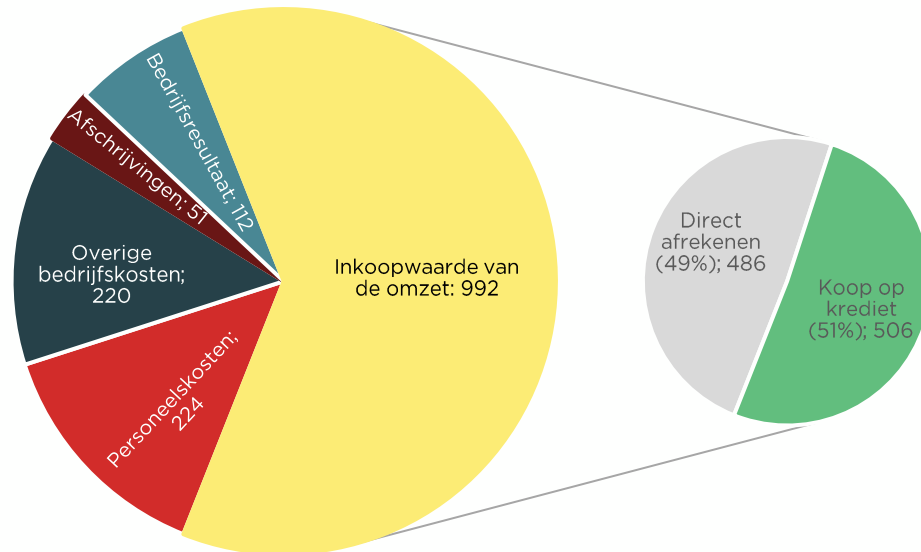
Uitgestelde betaling bij
online bestedingen
26%
(GfK, 2022)

B2B KREDIETRISICO

Meer dan de helft van alle B2B verkopen is op krediet. Leveranciers bieden handelskrediet voor verkoop aan klanten die ze vertrouwen en met wie ze een langdurige handelsrelatie onderhouden. Handelsinformatiebureaus, kredietverzekeraars en factoraars bieden informatie en diensten om de risico's verbonden aan het verstrekken van leverancierskrediet af te dekken of te managen.

De coronapandemie heeft gezorgd voor een sterke toename van B2B facturen dat nog open stond na het verstrijken van de betalingstermijn.

Jaarlijks ruim 500 miljard euro aan B2B verkopen op krediet

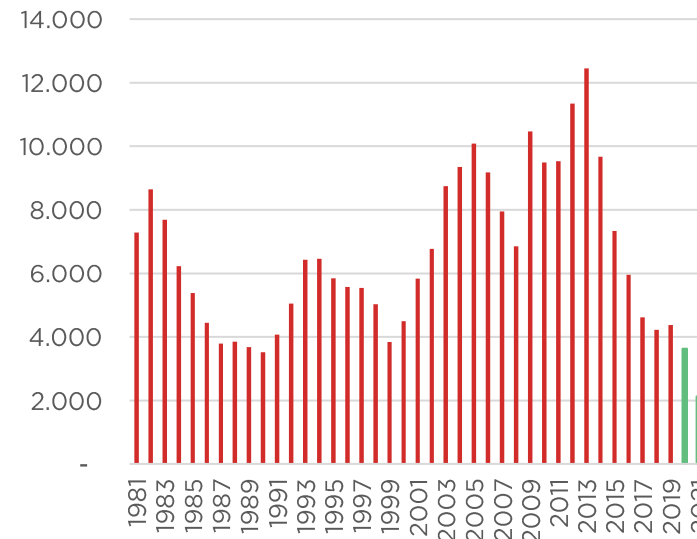

Bron: CBS (2022) en Atradius (2021)

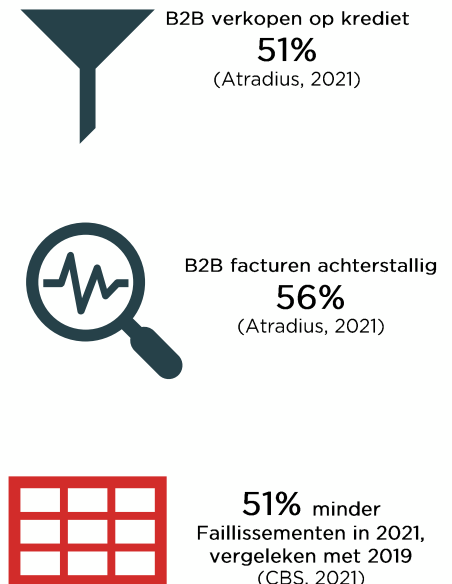
Ondervraagde bedrijven gaven bovendien aan aanzienlijk meer vorderingen als oninbaar te hebben moeten afschrijven (Atradius, 2020, 2021). Tegelijkertijd daalde als gevolg van de coronasteunpakketten het aantal faillissementen in 2020 en 2021 tot het laagste niveau in decennia. In het eerste kwartaal van 2022 is weer een lichte stijging waarneembaar.

De verwachting is dat bedrijven in 2022 en 2023 met betalingsproblemen krijgen voor de energierekening, als gevolg van de hoge energierekening.

Aantal faillissementen historisch laag in de twee coronajaren

Bron: CBS (2022)

RISICOBEBEERSING

Krediet- en handelsinformatie

Handelsinformatiebureaus verzamelen, verwerken, analyseren en interpreteren bedrijfs- en persoonsgegevens met als doel hun klanten te helpen bij het correct inschatten van betalingsrisico's. Zo stelt handelsinformatie bedrijven in staat beter gefundeerde beslissingen te maken over met wie ze zaken willen doen. Veel schulden zijn namelijk niet krediet gerelateerd en worden niet geregistreerd bij het BKR. Handelsinformatiebureaus leveren complementaire informatie over niet-krediet gerelateerde financiële risico's.

Handelsinformatie heeft zo ook een rol bij zo vroegsignalering en het voorkomen van overkreditering, problematische schuldsituaties en faillissementen.

In het B2C segment gaat het daarbij naar schatting (Experian) om 40 miljoen credit checks met een gemiddeld kredietbedrag van 250 euro. Dit vertegenwoordigt ongeveer 10 miljard aan consumententransacties waarvan in ongeveer 6 procent van de gevallen (600 miljoen euro) een negatieve creditcheck wordt afgegeven. Voor B2B creditchecks waren voor dit onderzoek geen data beschikbaar.

Met handelsinformatie is ook een indicator te maken van economische activiteit, omdat meer facturen duiden op een hogere handelsintensiteit (Altarex Dun & Bradstreet, 2022). Deze index laat zien dat in 2022Q2 de handelsintensiteit nog niet op het niveau van voor Covid was.

Kredietverzekering

Kredietverzekeraars beschermen hun klanten tegen het risico van wanbetaling door afnemers. Een klant kan bijvoorbeeld een kredietverzekering afsluiten voor een specifiek transactie of de gehele omzet verzekeren tegen wanbetaling.

Net als handelsinformatiebureaus verzamelen en kredietverzekeraars bedrijfsgegevens en stellen op basis daarvan creditratings per afnemer vast. Een hoge kredietwaardigheid leidt tot een hogere kredietlimiet.

Bij onverhoopte wanbetaling betaalt de kredietverzekeraar de verzekerde waarde terug aan de leverancier. Het feit dat de omzet- of de transactie verzekerd is, maakt het voor ondernemers gemakkelijker zaken te doen met partijen die ze niet (goed) kennen.

Atradius realiseerde in 2021 ruim 190 miljoen euro omzet in Nederland. Uitgaande van een gemiddelde premie van 0,2 procent vertegenwoordigt dit bijna 100 miljard euro aan verzekerde omzet bij Nederlandse leveranciers. Voor de gehele Nederlandse markt betreft het 160 miljard euro omzet, bij een Atradius marktaandeel van 60 procent. Andersom staan de grootste vier kredietverzekeraars samen garant voor ongeveer 75 miljard euro aan Nederlandse debiteuren, deels voor transacties met buitenlandse leveranciers

Factoring

Factoring is vorm van bedrijfsfinanciering waarbij de nog te ontvangen vorderingen (de debiteurenportefeuille) wordt gebruikt als onderpand voor de financiering van werkkapitaal. De financiering is zo gekoppeld aan de omzet die wordt gemaakt. Een hogere gerealiseerde omzet vertaalt zich dus direct in meer beschikbaar werkkapitaal om bijvoorbeeld weer nieuwe voorraden mee in te kopen.

Factoraars maken gebruik maken van krediet- en handelsinformatie om de kredietrisico's van de debiteurenportefeuille in kaart te brengen. Ook kredietverzekering is vaak onderdeel van de factoringdienst.

Tot slot wordt meestal het gehele beheer van de debiteurenportefeuille uitbesteed aan de factoraar. De factoraar neemt dat het proces van debiteurenbeheer, aanmaning en inning geheel over zodat de klant daar geen omkijken meer naar heeft.

Branchevereniging FAAN rapporteert over 2021 132 miljard euro aan gefactorde omzet. Uitgaande van een gemiddelde factoringpremie van 0,5% levert dit factoraars zelf 660 miljoen euro omzet op.

BEHEER EN INCASSO

Debiteurenbeheer

Debiteurenbeheer is het complete proces van het verlenen tot en met het innen van leverancierskrediet. Onder debiteurenbeheer worden alle activiteiten verstaan voorafgaand aan het (onverhoopt) overdragen van de vordering aan een incassobureau, incassoadvocaat of deurwaarderskantoor.

Goed debiteurenbeheer helpt bij het op tijd betaald krijgen van verschuldigde vorderingen. Een snel betalende klant heeft een lager het debiteurenrisico, ook is dan minder werkkapitaal financiering nodig.

Debiteurenbeheer kan geheel door de ondernemer zelf worden gedaan, maar kan ook worden uitbesteed aan een specialist, al dan niet in combinatie met kredietverzekering of factoring.

Incassobureaus

Op het moment dat een klant niet tijdig betaalt kan een incassobureau worden ingeschakeld. Incassobureaus zijn gespecialiseerd in het innen van moeilijk inbare vorderingen. Een schriftelijke of telefonische aanmaning door een incassobureau leidt er vaak toe dat de openstaande vordering alsnog (in termijnen) wordt betaald.

Indien de debiteur toch niet betaald, dan gaat de minnelijke incasso procedure over in een gerechtelijke incassoprocedure. In dat geval wordt (ook) een deurwaarder ingeschakeld.

Branchevereniging NVI rapporteert over het jaar 2021 1,5 miljard euro aan afgehandelde incassozaken (afgeleid uit mutatie van zaken in behandeling plus nieuwe incassozaken). Voor de gehele Nederlandse markt betreft het 2,3 miljard euro, bij een NVI marktaandeel van 65 procent.

Bij NVI leden zijn 775 fte werkzaam.

Deurwaarderij

Een deurwaarder heeft meer bevoegdheden dan een incassobureau. Een deurwaarder kan een niet betalende klant dagvaarden en voert tevens het vonnis van de rechter uit, bijvoorbeeld door beslag te leggen op waardevolle spullen of inkomen.

Deurwaarders voeren naast ambtelijke handelingen vaak ook zelf (minnelijke) incasso uit.

Deurwaarders sloten in 2021 dossiers ter waarde van ruim 4,8 miljard euro af, waarbij zij gemiddeld 34% van het uitstaande bedrag wisten te innen (CBS, 2021).

De deurwaarderij zelf is goed voor een omzet van 323 miljoen euro. De omzet is mede als gevolg van de coronapandemie zo'n 15 procent teruggelopen. In 2019 bedroeg de omzet nog 375 miljoen, er waren toen 3600 fte werkzaam bij deurwaarders. In 2021 zijn dit er minder dan 3100.

Incasso advocaten

Tot slot zijn er advocatenkantoren met een specialisme in incasso. Deze kantoren richten zich vrijwel exclusief op B2B incasso. Naast reguliere onbetaalde vorderingen kan het daarbij ook gaan om handelsgeschillen en schadeclaims.

Ten opzichte van incassobureaus en deurwaarders behandelen incasso-advocaten zaken met een groter financieel belang, hoge complexiteit of een internationale dimensie. Incassoadvocaten leveren in die gevallen maatwerk.

Zij procederen in opdracht van hun klant en vragen eventueel het leggen van beslag aan bij de rechter. Incasso-advocaten kunnen ook overgaan tot het aanvragen van het faillissement van de niet-betalende partij.

De totale waarde waarover incasso advocaten procederen is niet bekend.

Het systeem van beheer en incasso in Nederland is efficiënt vergeleken met andere landen (Allianz, 2022). Met een score van 32 staat Nederland op plek 4 in de ranking van laagste incassocomplexiteit (0 is beste score, 100 is slechtste score). Met name betalingspatronen en incasso-afspraken zijn goed geregeld. Terugvordering van schulden bij faillissementen werkt in Nederland minder efficiënt. Het systeem van beheer en incasso in Nederland werkt in zijn geheel efficiënt.

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

Literatuur en databronnen

- Allianz Research (2022). Allianz Trade Collection Complexity Score
- Altares Dun & Bradstreet (2022). Handelsintensiteit Monitor (Q2 2022)
- Atradius (2021a). Atradius Payment Practices Barometer 2021
- Atradius (2020a). Atradius Payment Practices Barometer 2020
- Atradius (2022). Jaarverslag 2021
- Atradius (2021). Jaarverslag 2020
- Atradius (2020). Jaarverslag 2019
- Atradius (2019). Jaarverslag 2018
- BKR (2019). Maatschappelijk jaarverslag 2018
- CBS (2021). Financiën van niet-financiële ondernemingen 2019
- CBS (2021). Consumptie; goederen- en dienstencategorieën, nationale rekeningen
- CBS (2022). KBvG Gerechtsdeurwaarders in Nederland. Kerncijfers 2021
- CBS (2022). Faillissementen, zittingsdag gecorrigeerd
- Coface (2022). Jaarverslag 2021
- Credendo (2022). Jaarverslag 2021
- Euler Hermes (2022). Jaarverslag 2021
- DNB (2022). Kernindicatoren consumptief krediet 2021
- GfK (2022) Thuiswinkel Markt Monitor 2021.
- FAAN (2022). Marktinformatie 2021
- Nibud (2021). Financiële tegenslagen in de coronacrisis, januari 2021
- NVI (2021). Kerncijfers 2021
- NVVK (2021) Jaarverslag 2020
- SEO (2020). De economische waarde van creditmanagement

Kengetallen

- Aantal (40mln) en omvang (250 euro) B2C kredietchecks: Experian
- Marktaandeel Atradius (60%): Atradius
- Nederlandse omzet Atradius 2021 (9%): Uit Atradius jaarverslag 2018
- Premies factoring (0,5%) en kredietverzekering (0,2%):
<https://www.dekredietverzekeraars.nl/verschil-kredietverzekering-en-factoring/>

Over SEO Economisch Onderzoek

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

ALGEMENE INFORMATIE

SEO-rapport nr. 2023-13

ISBN: 978-90-5220-259-4

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2021 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.